

KS. ANTONI KIEŁBASA SDS

LUDZIE NAUKI O ŚWIĘTEJ JADWIDZE ŚLĄSKIEJ

W poprzednim numerze *Wrocławskiego Przeglądu Teologicznego* redakcja czasopisma zapowiedziała sprawozdanie z sesji naukowej odbytej we Wrocławiu i Trzebnicy (21-23 IX 1993) w ramach obchodów w archidiecezji wrocławskiej Jadwiżańskiego Roku Jubileuszowego. Międzynarodowe sympozjum naukowe na temat: „Święta Jadwiga w dziejach i kulturze Śląska” nie było jedyną tego typu imprezą zorganizowaną z racji 750-lecia śmierci świętej Jadwigi Śląskiej. W Czechach i w Niemczech, gdzie kult św. Jadwigi ożywił się po drugiej wojnie światowej dzięki byłym mieszkańcom Śląska, jubileusz jadwiżański uczczono podobnymi spotkaniami. W Rzymie z okazji 15-lecia pontyfikatu papieża Jana Pawła II i 750-lecia śmierci św. Jadwigi odbył się w auli Pawła VI koncert w wykonaniu orkiestry *Mitteldeutscher Rundfunk* z Lipska (*L'Osservatore Romano*, wyd. polskie, 14(1993)12, 47). Do centrum kultu św. Jadwigi w Trzebnicy przybywało wielu pielgrzymów z kraju, także z Niemiec i z wielu innych państw. Nauczyciele z Trzebnicy udali się w pielgrzymce do Andechs, miejsca urodzenia św. Jadwigi, i do Kitzingen, miejsca jej edukacji. Wyraźny cel pojednania między Polakami i Niemcami zakładali sobie uczestnicy polskiej delegacji biorącej udział w uroczystościach ku czci świętej Jadwigi w Berlinie (18-19 IX 1993). Zostały wybite trzy, różnej wielkości, medale (srebro, brąz-mosiądz, gips) z podobizną św. Jadwigi i datą jubileuszu, z których jeden miał napis dwujęzyczny: „Pośredniczka pokoju – Botin des Friedens”. Poczta Polska i Niemiecka wydały znaczek według projektu Andrzeja Heidricha o nominale 2.500 zł i 1 DM, ze specjalnym datownikiem: 14 X 1993. Nadto ukazało się wiele nowych publikacji o świętej Jadwidze w języku polskim i niemieckim, naukowych i popularnych.

Sprawozdanie niniejsze dotyczy trzech ważnych wydarzeń o charakterze naukowym: 1. Sesji polsko-niemieckiej w Trzebnicy; 2. Międzynarodowego sympozjum naukowego we Wrocławiu i Trzebnicy; 3. Tygodnia Kultury Chrześcijańskiej we Wrocławiu i Trzebnicy.

1. ŚWIĘTA JADWIGA A ROLA KOBIETY W KOŚCIELE DAWNIEJ I DZIŚ

Klub Inteligencji Katolickiej we Wrocławiu przy współpracy z Klubem Inteligencji Katolickiej w Poznaniu i Quardini Stiftung w Berlinie odbył w Trzebnicy w dniach

11-13 czerwca 1993 roku polsko-niemiecką sesję na temat: „Święta Jadwiga a rola kobiety w Kościele dawniej i dziś” Prawie 40 przedstawicieli różnych instytucji naukowych i ośrodków działalności społeczno-charytatywnej w Polsce i Niemczech wysłuchało sześciu referatów i dyskutowało, w kontekście wzoru, jaki pozostawiła nam święta Jadwiga, nad rolą kobiety w społeczeństwie dawniej i dziś.

Spotkanie rozpoczęło się w piątek 11 czerwca po południu w sali konferencyjnej domu rekolekcyjnego pod wezwaniem św. Jadwigi. Po słowie wstępnym przewodniczącej sesji dr Ewy Unger z Wrocławia i krótkim przemówieniu dr. Józefa Schustera z Berlina, ks. dr Antoni Kielbasa SDS wygłosił referat na temat: „Społeczna rola kobiety w czasach świętej Jadwigi”. Na przykładzie księżnej Jadwigi przedstawił on zadania kobiet w społeczeństwie średniowiecznym. Jadwiga była żoną Henryka Brodatego i matką siedmiorga dzieci oraz babcią dwanaściorga wnuków. Męża swego kochała po Bogu najbardziej i uważała go za człowieka roztropnego i potrzebnego ludziom. Autor wskazał na czynniki kształtujące osobowość Jadwigi dzięki cechom wrodzonym i nabytym. Na tym tle została ukazana rola księżnej Jadwigi w kształtowaniu postaw jej dzieci i wnuków. Metoda wychowawcza Jadwigi ma swoje źródło w Ewangelii i we wskazaniach reguły świętego Benedykta, gdzie cały czwarty rozdział jest księgą wychowawczą dla ludzi świeckich. Rozdział ten jest jedynym fragmentem oryginalnym, tłumaczonym już w XV wieku na język polski. Na przykładzie syna Jadwigi – księcia Henryka Pobożnego, autor wskazał na efekty działań wychowawczych matki. W momencie wielkiego niebezpieczeństwa dla Polski i Europy, Henryk Pobożny nie wyobrażał sobie swej roli inaczej, niż jako wzięcie na siebie odpowiedzialności za dziedzictwo ojców aż do przelania własnej krwi. Wychowanie na dworach uczyło odpowiedzialności za własny kraj, za podwładnych, nie tracąc z pola widzenia całej społeczności chrześcijańskiej.

Rola polityczna księżnej Jadwigi została przedstawiona przez dr Hannę B. Gerl-Falkowitz z Drezna w referacie „Święta Jadwiga – sylwetka polityczna pewnej Europejki i chrześcijanki w wiekach średnich”. Jadwiga pochodziła ze znanego i wpływowego w swoim czasie domu arystokratycznego w Niemczech. To zaszczytne pochodzenie utrwaliło w niej świadomość i przekonanie, że jej powołaniem jest funkcja władczyni. Inaczej niż jej siostrzenica, święta Elżbieta, która dobrowolnie zrezygnowała z tej roli, Jadwiga do końca swoich ziemskich dni pozostała na stanowisku Pani Ziemi Śląskiej. Równocześnie, za wzorem duchowości benedyktyńsko-cysterskiej, później także franciszkańskiej, będzie praktykowała w stopniu heroicznym charakterystyczne dla tej epoki cnoty chrześcijańskie, jakimi były: ubóstwo, pokora i miłość. W pewnym sensie uzupełnieniem referatu i żywej dyskusji był rodzaj lekcji poglądowej dzięki zwiedzaniu przez uczestników sesji bazyliki trzebnickiej.

W drugim dniu obrad ks. dr Zbigniew Teinert z Poznania mówił o kobiecie z punktu widzenia teologii. Posługiwał się argumentacją biblijną, wskazując na rolę kobiety w społeczności chrześcijańskiej. Jest ona głównie związana z rodziną, ale ma również swoje szczególne miejsce w misji Kościoła.

Temat ten podjęła, choć w bardzo wąskim zakresie, prof. Margot Schmidt z Eichstätt, wygłaszając referat „Środowisko duchowe św. Jadwigi – mistyczki XII

i XIII wieku". Należą do nich: św. Hildegarda z Bringen, która jest przedstawiana w ikonografii z tabliczką i rysikiem w ręce, gdyż swoimi pismami i żywym słowem oddziaływała na swoją epokę i czasy późniejsze, oraz św. Mechtylda z Merseburga, która wzbudziła powszechne zainteresowanie dzięki swej otwartości na problemy swoich czasów i udostępnianiu swoich tekstów w języku niemieckim. Kolejnymi mistyczkami tej epoki były: św. Mechtylda z Haekeborn i św. Gertruda Wielka, obydwie należące do wspólnoty cysterskiej, z którą św. Jadwiga była związana. Obydwie, dzięki dobremu wykształceniu, podkreślały potrzebę nauki. Twierdziły, że pobożność jest też kwestią wykształcenia, bo „jeśli zniknie wśród chrześcijan zapal do nauki, wówczas zacznie słabnąć pobożność ludzi”. Dzieła mistyczek XII i XIII wieku, jak twierdzi M. Schmidt, w ciągu ostatnich 50 lat budzą nowe zainteresowanie w Kościele. Wydaje się być w pełni uzasadniona opinia Alberta Mirgelera: „Rozważając temat «Europa», musimy oprócz mężczyzn uwzględnić także kobiety, które były autorkami wielu istotnych dokonań, zanim zajmimy się problemem geograficznego rozprzestrzeniania się tych dokonań”. Dyskusja nad mistyką średniowieczną pomogła zapewne uczestnikom sesji głęboko przeżywać utwory muzyczne śpiewane podczas koncertu w bazylice trzebnickiej przez *Collegio di Musica Sacra* z Wrocławia.

Rola kobiety w Kościele współczesnym została podjęta przez dr Elżbietę Dobiejewską z Poznania w referacie pt. „*Caritas* jako szczególna forma realizacji Ewangelii” Legalnie działające znów w Polsce stowarzyszenie „*Caritas*” daje kobietom dzisiejszym szerokie możliwości działania społecznego. Nie trzeba być zakonnica, aby współdziałać z innymi na rzecz biednych, chorych, skrzywdzonych lub samotnych. Przykład św. Jadwigi, przeniesiony w czasy obecne, wskaże każdej kobiecie kierunek działalności. W celu naśladowania świętej Jadwigi przez współczesne kobiety zostało w Roku Jubileuszowym reaktywowane przez ks. kard. Henryka Gulbinowicza w dniu 14 X 1993 roku Bractwo Świętej Jadwigi.

W ostatnim dniu konferencji, w niedzielę 13 czerwca, przemawiała siostra zakonna dr Lea Ackermann, ze zgromadzenia sióstr misjonek, założonego przez kard. Lavigerie. Celem jej wystąpienia było ukazanie społecznej roli współczesnej zakonnicy. Charyzmat zgromadzenia, dobrze odczytany swego czasu przez założycielki, jeśli ma dzisiaj ożywiać zakon, musi być nie tylko na nowo odczytany, ale każda z zakonnicy musi na nowo w sobie odkryć wezwanie Boga. Niebezpieczeństwo przewartościowania charyzmatu założycielki potrafi doprowadzić do zagubienia czy zlekceważenia daru, jaki Duch Święty daje dziś poszczególnym zakonnicom. Forma oraz styl życia i pracy zakonnicy, będące istotnymi elementami tworzącej się tradycji w danej wspólnoty, mogą tak daleko wyizolować osoby zakonne od problemów współczesnego świata, że nie dostrzegają one wyzwań czasów dzisiejszych. Wciąż maleje w Kościele liczba osób, które realizują tradycyjny styl życia zakonnego. Natomiast wzrasta ilość stowarzyszeń życia apostołowskiego, przejmujących zadania zakonów. Pojawiają się ludzie podejmujący zadania trudne, często niebezpieczne czy nawet ryzykowne. Wzrasta zapotrzebowanie na pracę społeczną kobiet prowadzących formę życia konsekrowanego. Bieda i nędza w świecie nadal oczekuje na prawdziwie ofiarnych apostołów.

Końcowym akcentem polsko-niemieckiej sesji była Msza św. w trzebnickim Lesie Bukowym, w kościele 14 Świętych Wspomożycieli, podczas której ks. A. Kiełbasa w homilii powiedział: „Tak jak wspomniani Święci, przedstawiciele wielu nacji, wpływali na kształt i rozwój świata, tak nasze spotkanie ma się przyczynić do dalszej dobrej współpracy między obydwojma sąsiadującymi od wieków narodami dla dobra Europy i świata”.

2. ŚWIĘTA JADWIGA W DZIEJACH I KULTURZE ŚLĄSKA

Plan zorganizowania z okazji 750-lecia śmierci św. Jadwigi Międzynarodowego Sympozjum Naukowego wyszedł z Trzebnicy. W dniu 30 czerwca 1992 roku ks. kard. H. Gulbinowicz zaprosił do Wrocławia ks. dziekana W. Bochenka i ks. A. Kiełbasę w celu omówienia programu uroczystości odpustowych ku czci świętej Jadwigi w październiku 1992 roku. Rozmawiano również o jubileuszu 750-lecia śmierci świętej Jadwigi w 1993 roku. Przy tej okazji ks. A. Kiełbasa przedstawił Metropoliecie Wrocławskiemu projekt ewentualnego sympozjum naukowego, którego przygotowaniem i przeprowadzeniem powinny się zająć Papieski Fakultet Teologiczny, Uniwersytet Wrocławski i Sanktuarium Świętej Jadwigi w Trzebnicy. Prosił ks. kardynała o rozważenie przedstawionej propozycji. Eminencja poparł plan i skierował obydwo swoich rozmówców do rektora PFT ks. prof. dr hab. Jana Kruciny w celu omówienia szczegółów. Po uzyskaniu zgody władz kościelnych, ks. A. Kiełbasa zaczął szukać wśród przedstawicieli wspomnianych wyżej instytucji współpracowników przyszłego komitetu organizacyjnego sympozjum. Wielką życzliwość i zainteresowanie sprawą sympozjum wykazał wybrany 30 września 1992 roku na urząd rektora PFT ks. prof. dr hab. Ignacy Dec, jak również długoletni pracownik wydziału, prorektor ks. prof. dr hab. Józef Swastek. Z Uniwersytetu Wrocławskiego sprawą przygotowania sympozjum chętnie zajął się sam rektor uczelni prof. dr hab. Wojciech Wrzesiński oraz pracownicy Instytutu Historycznego, a zwłaszcza prof. dr hab. Kazimierz Bobowski i dr Michał Kaczmarek. Podczas zebrania u ks. kard. H. Gulbinowicza w dniu 28 X 1992 roku, na którym omawiano szczegółowo program Jadwiżańskiego Roku Jubileuszowego, przygotowywane sympozjum uzyskało ponowną aprobatę. Jeszcze w grudniu 1992 roku odbyło się w Trzebnicy pierwsze oficjalne spotkanie przedstawicieli obydwo uczelni wrocławskich ze stróżami grobu św. Jadwigi w celu sformułowania ramowego programu sesji, z udziałem badaczy polskich i niemieckich oraz ustalono tematy i program imprez towarzyszących. Nie można tu pominąć faktu, że wspomniani pracownicy Uniwersytetu Wrocławskiego wciągnęli do współpracy Bundesinstitut für Ostdeutsche Kultur und Geschichte w Oldenburgu a także wspólnie z innymi zainteresowanymi osobami szukali sponsorów dla planowanej sesji naukowej. Wnet też powołano Komitet Organizacyjny w składzie ks. prof. dr hab. Józef Swastek (przewodniczący), prof. dr hab. Kazimierz Bobowski, ks. dr Antoni Kiełbasa, dr Michał Kaczmarek, mgr Marek Lech Wójcik, mgr Agata Tarnas-Tomczyk, który zajął się rozesłaniem zaproszeń do referentów, prosząc o potwierdzenie udziału i podanie tematu ich wystąpień. Dnia 23 lutego 1993 roku

odbyło się we Wrocławiu kolejne spotkanie Komitetu Organizacyjnego z ks. rektorem PFT I. Decem, podczas którego ostatecznie, po wcześniejszym uzgodnieniu sprawy z ks. kardynałem, ustalono termin sympozjum.

Patronat nad sympozjum objął Komitet Honorowy, który ukonstytuował się 1 kwietnia 1993 roku. W skład jego weszli: J.E. ks. kard. Henryk Gulbinowicz (przewodniczący), J.E. ks. abp prof. dr hab. Alfons Nossol, J.E. ks. bp Tadeusz Rybak, dr Janusz Zaleski (wojewoda wrocławski), prof. dr hab. Leon Kieres (przewodniczący Wrocławskiego Sejmiku Samorządowego), Bogdan Zdrojewski (prezydent Wrocławia), dr Bruno Weber (konsul generalny Niemiec we Wrocławiu), prof. dr hab. Wojciech Wrześciński (rektor Uniwersytetu Wrocławskiego), ks. prof. dr hab. Ignacy Dec (rektor Papieskiego Fakultetu Teologicznego). Na odbytym tego samego dnia spotkaniu Komitetu Honorowego z Komitetem Organizacyjnym omówiono stan przygotowań do sesji oraz finansowo-organizacyjny w niej udział członków Komitetu Honorowego.

W trakcie prac nad organizacją sympozjum, a także podczas jego trwania, Komitet Organizacyjny napotkał na pewne trudności. Wśród nich wymienić należy przede wszystkim opóźnienia druku materiałów konferencyjnych, programów i zaproszeń, nagłą rezygnację z udziału w sesji kilku referentów oraz problemy z tłumaczeniami poszczególnych odczytów.

W czerwcu 1993 roku ostatecznie ustalono program sesji, po czym rozesłano go do uczestników konferencji. W programie sympozjum znalazły się 32 referaty, z czego wskutek nieprzybycia niektórych zapowiedzianych osób, wygłoszono 23 odczyty. Merytorycznie zaproponowane przez prelegentów zagadnienia podzielono na następujące trzy bloki tematyczne: 1. Historia Śląska w XII i XIII wieku, rodzina i biografia św. Jadwigi, łącznie z kanonizacją oraz badaniami szczątków kostnych w ujęciu antropologicznym; 2. Święta Jadwiga w piśmiennictwie, literaturze i sztuce; 3. Rozwój kultu świętej Jadwigi i jego formy aż po czasy dzisiejsze.

Sympozjum rozpoczęło się we wtorek 21 września 1993 roku o godz. 9.00 Mszą św. koncelebrowaną pod przewodnictwem J.E. ks. kardynała H. Gulbinowicza, Metropolity Wrocławskiego i Wielkiego Kanclerza Papieskiego Fakultetu Teologicznego. Wśród wielu koncelebransów byli: abp dr Edmund Piszcz, metropolita warmiński, przewodniczący sekcji historii Kościoła Polskiego Towarzystwa Teologicznego, oraz bp Józef Pazdur i bp Jan Tyrawa z Wrocławia, opat dr Adalbert Kurzeja z Maria Laach i o. Celestyn Stöcker z klasztoru w Andechs. Uczestników przywitał prorektor PFT ks. prof. dr hab. J. Swastek. Homilię na temat: „Święta Jadwiga człowiekiem ośmiu błogosławieństw” wygłosił ks. dr A. Kiełbasa.

Obrady w auli PFT rozpoczął rektor PFT ks. prof. dr hab. Ignacy Dec, wskazując zebranym na bliskie związki świętej Jadwigi z Wrocławiem i całą Ziemią Dolnośląską, gdzie zachowały się do dzisiaj liczne ślady jej obecności i gdzie nadal ludzie żyją duchem Patronki Śląska. Celem sympozjum jest wskazanie na obecność świętej Jadwigi w dziejach i kulturze Śląska. W ostatnich powojennych latach kult świętej Jadwigi był ważnym czynnikiem integrującym mieszkańców Ziemi Śląskiej.

Pierwszy dzień obrad, podzielony na dwie sesje – przedpołudniową, pod przewodnictwem ks. abpa Edmunda Piszcz i popołudniową, której przewodniczył

ks. bp Jan Tyrawa, przybliżył uczestnikom sympozjum postać i rodzinę świętej Jadwigi, jej dzieła miłosierdzia i pobożności, poprzedzone krótkim zarysem realiów i czasoprzestrzeni epoki, w jakiej przyszło jej żyć. Ramy czasowe omawianej epoki przekraczały dwa wystąpienia, tematycznie do siebie zbliżone. Zakład Antropologii Uniwersytetu Wrocławskiego przedstawił wyniki swoich badań nad szczątkami kostnymi św. Jadwigi w ujęciu antropologicznym, natomiast analogiczna instytucja Anatomii Prawidłowej Akademii Medycznej zaprezentowała owoc swej żmudnej pracy w formie rekonstrukcji czaszki i głowy świętej Jadwigi.

Drugiego dnia, upływającego pod hasłem „Święta Jadwiga w piśmiennictwie, literaturze i sztuce”, uczestnicy konferencji zebrali się w Auli Leopoldyńskiej Uniwersytetu Wrocławskiego. Obrady otworzył rektor UW. prof. dr hab. Wojciech Wrzesiński, po którym głos zabrali Heinrich Windelen oraz prof. dr hab. Leon Kieres, współprzewodniczący Fundacji Współpracy Polsko-Niemieckiej. Tego dnia obradowano pod przewodnictwem dra Winfrieda Irganga (Marburg) i prof. dra Josefa Joachima Menzela (Mainz).

W trzecim dniu konferencji naukowej gospodarzami byli księża salwatorianie – stróżowie grobu św. Jadwigi i siostry boromeuszki, spadkobierczynie cysterskiego opactwa ufundowanego przez Patronkę Śląska i jej męża Henryka Brodatego. W tym klasztorze toczyły się obrady. Rozpoczęły się one Mszą św. koncelebrowaną przy grobie św. Jadwigi, której przewodniczył ks. kard. H. Gulbinowicz, a homilię wygłosił ks. bp dr Jan Kopiec z Opola. Mówił on o sensie umartwienia i pokuty w życiu św. Jadwigi. W auli przed rozpoczęciem wykładów, którym przewodniczył dr Heinrich Grüger z Trewiru, ks. kard. H. Gulbinowicz wręczył prelegentom i osobom zasłużonym w przygotowaniu sympozjum, medale z brązu według projektu Lucyny Lubicz-Miszewskiej, ufundowane przez Burmistrza i Radę Miejską w Trzebnicy. Głównym tematem tego dnia był kult św. Jadwigi, od XIII wieku aż po czasy współczesne.

Trzydniowe obrady podsumował, podkreślając ich owocny przebieg, prof. dr hab. Edward Potkowski (Warszawa). Wyrażając się z uznaniem o wysokim poziomie referatów i dyskusji, podziękował on referentom, dyskutantom i wszystkim uczestnikom za udział w sympozjum, a organizatorom za trud jego przygotowania. Oficjalnego zamknięcia konferencji dokonał ks. kardynał Henryk Gulbinowicz.

Wszyscy uczestnicy sympozjum otrzymali od organizatorów książki o tematyce jadvizańskiej i liczne druki okolicznościowe. Referenci oraz osoby szczególnie zasłużone w dziele upowszechniania kultu Świętej Jadwigi z kolei obdarowani zostali pamiątkowymi medalami wybitymi specjalnie z okazji 750-lecia śmierci Patronki Śląska.

Naukowy program sesji uzupełniony został imprezami towarzyszącymi. Uczestnicy sympozjum mieli możliwość wysłuchania specjalnie przygotowanego na tę okazję koncertu muzyki dawnej w wykonaniu zespołu *Collegio di Musica Sacra* w Ratuszu Wrocławskim, gdzie zostali przywitani przez prezydenta Wrocławia, Bogdana Zdrojewskiego. Zwiedzili także zorganizowaną przez Muzeum Archidiecezjalne we Wrocławiu ekspozycję: „Żywot i kult św. Jadwigi”. Uczestniczyli wreszcie w przyjęciu wydanym przez konsula generalnego Niemiec we Wrocławiu, dra Bruno Webera.

Międzynarodowe Sympozjum Naukowe nt. „Święta Jadwiga w dziejach i kulturze Śląska” spotkało się z pozytywnym odbiorem w naukowym środowisku polskim i niemieckim. Jego plonem są bardzo pozytywne opinie, jakie pojawiły się w *Śląskim Kwartalniku Kulturalnym* „Sobótka”, *Gazecie Wyborczej*, *Archiv für Schlesische Kirchengeschichte*, *Cisterzienser Chronik* oraz organach Stiftung Ostdeutscher Kulturrat w Bonn: *Kultur Politische Korespondenz* i *Der Gemeinsame Weg*. Poświęcono mu także nieco uwagi we wrocławskim radiu „Eska”, ośrodku regionalnym Telewizji Polskiej we Wrocławiu i Prywatnej Telewizji „Echo”. Osobną audycję o sesji nadało Radio Kolonia w dniu 15 października 1993 roku. Ponieważ materiały sympozjum ukażą się drukiem w formie obszernej książki konferencyjnej, zrezygnowano tutaj z przedstawiania treści poszczególnych referatów.

3. EPOKA ŚWIĘTEJ JADWIGI – CZASY I LUDZIE

Każdego roku od 16 lat organizowane są we Wrocławiu Dni Kultury Chrześcijańskiej. Po raz pierwszy odbyły się one w Trzebnicy w dniach 26 IX – 3 X 1993 roku. Dni Kultury Chrześcijańskiej we Wrocławiu (16-24 X 1993) i w Trzebnicy stanowiły część bogatego programu Jadwiżańskiego Roku Jubileuszowego. Wykłady, koncerty, wystawy i spotkania teatralne nawiązywały do epoki św. Jadwigi i stanowiły przegląd rozwoju jej kultu aż po czasy współczesne. Seria wykładów w kościołach i salach wykładowych była poświęcona rodzinie św. Jadwigi (ks. J. Swastek), życiu duchowemu Jadwigi (ks. K. Dola) oraz stylowi życia według wskazań podanych przez Chrystusa w ośmiu błogosławieństwach (ks. A. Kielbasa). Inni znawcy źródeł średniowiecznych mówili o wartościach historycznych *Żywota Większego Świętej Jadwigi* (ks. J. Pater), a także o św. Jadwidze Śląskiej w polskim piśmiennictwie religijnym czasów nowożytnych (B. Rok). Natomiast historycy sztuki zajęli się przedstawieniami Patronki Śląska w sztuce średniowiecznej i barokowej (Magda Zamaro), wizerunkami św. Jadwigi i Henryka Brodatego w zachowanych dziełach sztuki (J. Witkowski), zabytkami klasztoru trzebnickiego (R. Kaczmarek) oraz architekturą w kręgu mecenatu księcia Henryka Brodatego (J. Rozpędowski). Muzeum Poczty i Telekomunikacji dokonało prezentacji znaczka wydanego z datownikiem 14 X 1993 z okazji 750-lecia śmierci św. Jadwigi.

Muzycy i aktorzy teatralni uczcili jubileusz specjalną kantatą pt. „Święta Jadwiga – patronka porozumienia”, przygotowaną na prośbę ks. kard. H. Gulbinowicza przez J. Telejko – tekst i M. Gąsieniec – muzyka, a wykonaną w katedrze wrocławskiej w dniu 16 X 1993 o godz. 19 w obecności wielu gości z kraju i zagranicy przybyłych na centralne uroczystości 750-lecia śmierci świętej Jadwigi w trzebnickim sanktuarium, odbywające się w niedzielę 17 października. Jubileusz Kościoła na Dolnym Śląsku był złączony z dziękczynieniem Kościoła Powszechnego za 15 lat pontyfikatu papieża Jana Pawła II, który został wybrany na urząd papieski w liturgicznym dniu świętej Jadwigi Śląskiej – 16 października 1978 roku.